

รธน. มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๖๒

พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๖ อยู่ในหมวด ๑ บททั่วไป โดยมาตรา ๔ กล่าวถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในลักษณะหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ส่วนมาตรา ๖ บัญญัติหลักการคุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ เพื่อมิให้กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ใช้อยู่ หรือจะมีขึ้นต่อไปในภายหน้า มีเนื้อหาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่กรณีที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพ และสภาพบังคับของสิทธิและเสรีภาพให้เกิดผลในทางปฏิบัติทั้งในการตรากฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และการตีความกฎหมาย แสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้จะมีการจำกัดไม่ได้ เพราะมาตรา ๒๙ บัญญัติให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองสามารถกระทำได้ หากรัฐธรรมนูญให้อำนาจในการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ใช่บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานดังกล่าว อันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ถือเป็นสิทธิที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นกรณีที่หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานของรัฐยื่นฟ้องบุคคลให้รับผิดชอบตามสัญญาทางปกครอง จึงแตกต่างจากที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองสิทธิในการฟ้องคดีไว้ตามมาตรา ๖๒

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) โดยให้สิทธิแก่คู่ความในการฟ้องคดีเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองและคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน แม้ระยะเวลาจะเป็นเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิ แต่เป็นการจำกัดสิทธิในการฟ้องคดีเท่าที่จำเป็น ไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิในการฟ้องคดี เพราะสิทธิในการฟ้องคดียังคงมีอยู่ ก่อนจะมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สิทธิในการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยฟ้องได้ภายในอายุความสิบปี แต่เนื่องจากกฎหมายวิธีพิจารณาของศาลยุติธรรมและศาลปกครองมีความแตกต่างกัน การพิจารณาในคดีแพ่งของศาลยุติธรรมใช้ระบบกล่าวหา

ซึ่งเป็นภาระของคู่กรณีซึ่งต้องพิสูจน์และแสวงหาพยานหลักฐานเอง ส่วนระบบการพิจารณาในศาลปกครอง ใช้ระบบไต่สวน ศาลจะรับบทบาทสำคัญในการพิจารณาคดีเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ให้การพิจารณาพิพากษาคดีปกครองเป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงธรรม เพราะหากกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีให้ล่าช้าออกไปอาจทำให้พยานหลักฐานบางส่วนขาดหาย ประกอบกับมาตรา ๕๒ กำหนดข้อยกเว้นการฟ้องคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือสถานะของบุคคลจะยื่นฟ้องคดีเมื่อใดก็ได้ และการฟ้องคดีที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น ศาลจะรับไว้พิจารณาก็ได้ อีกทั้งบทบัญญัติมาตรา ๕๑ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับกับกรณีหนึ่งกรณีใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๒

ย่อโดย นายเอกชัย นุ่นทิพย์
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ

นางสาวไปรยา ทศนสกุล
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๑๑ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔

นายมนตรี กนกวารี
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาการแทน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตรวจ